

«Unijo», nekaj dni pred sprejetjem vidovdanske ustave skupno s srbskimi radikali in samostojneži razveljavili 59 delavskih poslancev; 18 od teh so vtaknili v verige in jih zaprli. Od teh je bilo 15 obsojenih v večletno ječo samo radi tega, ker se niso pokorili Pašičevim srbskim željam. Po tej postavi je na tisoče drugih delavcev vseh strank romalo v zapore. Nadalje so demokratski krivi, da imamo tako strašno draginjo. «Unijo» so ustanovili demokratski milijonarji, fabrikanti, izvozniki samo z namenom, da slepijo uboge delavce in da bi pri volitvah volile te trote. Ministri Žerjav, Kukovec in Kramer so vedno delali postave za verižnike in bogataše. Le pogled malo okoli sebe, če ni to res. Pri nas v Velenju in drugih rudnikih, delavci pristopamo v krščansko delavsko organizacijo, ki se zove Strokovna zveza, tudi v tako storite. Ne dajte se farbat od mariborskih liberalnih lumpov. Jaz sem mu odgovoril: Hvaležen sem ti za pojasnilo. Meni se je takoj sploščila glava, da je «Unija» organizacija za gospodo in zato bom vsem delavcem povedal to resnico. (Opomba uredništva: Hvala vam za to pismo. Pišite večkrat. Bomo rokopis že popravili. Dobro je, da ste še pravočasno prišli pošteni delavci na sled, da vas mariborski demokratski lumpi samo za nos vlečejo).

Tiskarski škrat nam je v današnjem «Slov. Gospodarju» na prvi strani v članku «Kdo je zakrivil nove davke?» v drugi vrsti spremenil 500 odstotkov v 30 odstotkov. Na strani 2 v članku «Zvišane takse» v 12. vrstici na koncu je v oklepaju predrugačil št. 40 v 14. Čitatelji naj blagovolijo sami te številke popraviti. Tiskarski škrat pač ima svoje muhe. Tudi v drugih člankih je napravil nekatere manjše hudomušnosti.

Sijajno lepa slovesnost pri Sv. Primožu nad Muto se je vršila zadnje dni. Dobili smo tri lepe zvonove na ovenčanih vozovih. Pripeljalo jih je 12 parov ovenčanih volov na naš strmi hrib. V nedeljo se je zbralo mnogo ljudstva iz okolice. Blagoslovil jih je g. dekan dr. Mörtl iz Marenberga ob asistenci petih gospodov duhovnikov. G. dekan je med pridigo, katero je imel pred cerkvijo, z ganljivimi besedami označil pomen zvonov. Po slovesni sv. maši so med pokanjem topičev in sviranjem godbe bili dvignjeni zvonovi v zvonik. Največji zvon je težek 1000 kg, drugi 620 kg tretji pa 345 kg. Glas imajo čisti kot prejšnji. Utula jih je tovarna na Jesenicah. Prva za sluga za nove zvonove gre ključarjema Marku Lauko in Jožefu Brezniku. Ljubi Bog bodi obilen plačnik vsem dobrotnikom sv. Primoža, ki so mu zdaj vrnili, kar mu je bilo ugrabljeno v svetovni vojni.

Novice od St. Janža na Dravskem polju. Razni uzmoviči so pridno na delu. Posestniku Fr. Cebe v Loki so že pred tedni po noči ukradli kravo iz hleva. Dosedaj se še ni posrečilo priti tatovom na sled. Nekateri pa so z manjšim zadovoljnimi in segajo po kokoših. Vedno bolj se vidi, da poštenost zginja, ne samo pri nas, ampak tudi po drugod. — O priliki poroke Valentina Lesjak z vrlo Marijino družbenico Marijo Toličič iz Prepol se je nevestin brat po nesreči obstrlel v nogo, da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Nesreča pač nikoli ne praznuje. — Teden za tednom vozijo mimo naše župniške cerkve nove zvonove v razne kraje. Edini zvon, ki nam ga je vojska pustila, gleda žalosten na tovariše, ki se peljajo mimo njega, ter bi rad zaklical: pridite k meni, sam sem v zvoniku, dovolj je še prostora. Zvonu samotarju povemo na uho, da so v teku priprave, da bo morebiti še prej ko bo pol leta minilo, dobil nove tovariše, ki bodo z močnim glasom vršili svojo zvišeno službo. — Kakor drugod mislijo tudi pri nas odpraviti krožniško postajo v kratkem času. Če bi vlada reducirala, to je zmanjšala, tudi davke, bi nas to še bolj veselilo.

Raznoterosti od St. Martina pri Vurbergu. Naša vrla mladina je praznovala preteklo nedeljo lep praznik. Dekan in stolni kanonik č. g. Franc Moravec je blagoslovil dve krásni novi zastavi fantovske in dekliške Marijine družbe. Vsa čast našim požrtvovalnim fantom in dekletom, da so toliko žrtvovali za novi zastavi. Naravnost presenetilo nas je, ko smo videli toliko število naših mladih zbranih pod zastavami Marijinimi. — Sliši se, da nas mislijo naši vrli Orli zopet razveseliti s krásno igro. Fantje, le pogumno naprej po začrtani poti, ker ljudstvo si želi izobrazbe in poštene zabave. — V nedeljo, dne 18. t. m. popoldne se je blagoslovil težko pričakovani novi brod čez Dravo v Zgornjem Dupleku.

Nesreča v Radencih. Minulo nedeljo se je vračal voz iz Prekmurja proti Radencem okoli pol desete ure zvečer. Prometna cesta med Prekmurje in Radenci je tako slaba in zvožena, a že od bogzna kedaj ni bila popravljena in posipana, da se je voz prekucnil in si je pri tem Jožefa Postržina zlomila desno roko. Za tako prometno cesto, kakor je zgoraj omenjena, bi se morali merodajni krogi malo bolj pobrigati, kot so se dosedaj!

Iz Središča. Glasom dopisa «Kmetijskega lista» so središki občinski odborniki SLS cigani, ki kradejo občinsko premoženje. Med temi cigani pa sta tudi dva »napredna« Sokola in eden ciganeček; nekli Franc Kovačič. Ti ljudje kradejo in kradejo, ampak to je smola za gospode samostojneže, da po mnenju g. Klemenčiča »naša današnja slavna sodnija« bojša drži s to tatinsko cigansko tolpo, in na ljubo gg. Klemenčiču in tovarišem noče imeti tako dobrega nosa, kakor naš »napredni in zaslužni« župan in istega vtikati po županovem načinu v mlinske račune in te preklicane klerikalce odpraviti iz občinskega odbora. Na vsak način pa bi tudi mi priporočali državnemu pravdniku, da se zanima za te račune in dožene, kam je izginilo onih 7000 dinarjev, za katere visita, kakor zna poročati »Kmetijski list«, odbornika Sarona in Veselko pri odvetniku. Opozarjamo tudi državno pravdnikstvo, da se zanima za resničnost, oziroma neresničnost pričevanja F. Kočvarja, Fr. Mlinariča in M. Vneigerholca v kazenski zadevi I. Klemenčič.

Nekaj novic iz Rečice ob Paki. Skozi celo leto se je pripravljalo, a naposled vendar uresničilo. Lahko rečemo, da smo vsi veseli, le mala peščica 19 demokratov je žalostno povsila svoje glave. Naš dični oberorjunaš, poštar Ciril Havliček, je moral oddati poštni urad. Skrivnostno se je šušljalo, ko se je izvršil doslej še nepojasnjeni vlom v poštni urad. Isto se je godilo, ko je g. Ciril dolžil g. Delejo, da mu je premalo izročil denarja, ko je vplačeval pri poštni blagajni. Ne bi se čudili, ko bi ne vedeli, da se je dični gospod bivši poštar tako rad »uradno« bavil z našo Orjuno in njenim voditeljem, mladim Petričem. Saj si tega gospodiča, ki nima drugega dela, ko pohajati, vial v poštnem uradu, kadar si ga hotel. Imela sta dolga posvetovanja, tuhtala sta in sestavljala dopise zloglasne Jutrovske cunje. Računi poštne blagajne pa so izkazali dnevno 1000 dinarjev primanjkljaja. Nered poštne urada je prinesel g. Cirilu dekret: Ajmo, Sokoliči, v Celje, kjer bo vedna kontrola. — Kako trdo se je držal g. poštar! Saj ni hotel izročiti urada prostovoljno gospodični, ki je prišla ga prevzemati. Vrnila se je v Celje, a drugi dan je prišla zopet, pa ne sama, ampak v spremstvu komisarja. Hočeš, nočeš, moral je gospod dati ključke iz rok. Nekaj časa je še bival med nami, uradovat pa se je vozil v Celje. Sedaj nas je za vedno zapustil. Solz ne bo za njim. Kakor ste, g. Havliček, svoje dni čitali v »Jutru« v nekem dopisu iz Pake, tako Vam kliče moji mi: Adijo, adijo, adijo, pa še en Zdravooooo povrh! — Obesil se je po noči od 2. na 3. novembra na Velikem vrhu Končnik, p. d. Poprask. Žalostno je bilo videti, kako je za necerkvenim pogrebom korakala nesrečna žena njegova. Da bi se taki žalostni slučaji nikdar ne ponavljali — V Slomškovo zvezo (Savinjsko podružnico namerava baje vstopiti tudi »pobožna« gospodična M. P., ki poučuje v L. razredu tukajšnje šole. Ob priliki morda nekaj zgodbic! Odboru Savinjske podružnice pa kliče moji: Pozor pred dvoreznimi noži, pred Orjunicami itd.!

Zanimivosti iz Ljubnega v Savinjski dolini. Andrej Zalesnik, daleč naokrog znan pod imenom »komunist«, je umrl dne 19. oktobra. Zadnji čas se je zadrževal v Planini št. 14, kjer je v dobi volilnih bojev zapeljal mnogo sicer dobrih in vernih Podplanincev. Kako »veren« pa je bil sam, priča splošno znana sodna obravnava, pri kateri je bil obsojen radi bogoskrunstva na večtedensko ječo. Tudi ob zadnji uri se je branil duhovnika in sprave z Bogom. Neprevidele smrti reši nas, o Gospod! — Skrlatica, ki se je tudi letos prav hudo pojavila med našo mladino, je zahtevala pet žrtev, med temi tudi devetletno, pridno in marljivo Kolenčevu Pepco. Vrli Kolenčevi rodbini naše sožalje! Šola, ki je bila vsled te nalezljive bolezni dalj časa zaprta, se je otvorila zopet v ponedeljek, dne 19. novembra. — Pred skrlatico je bežal novi g. nadučitelj Milko Rainer z gospo in otrokom. Vzeli so s seboj tudi novodošlo gđc. učiteljico, ki je šla domov, ostali pa na Gorenjsko. Ker so pa bežali mnogo prehitro, so se skozi sotesko proti Letušu zvrnili. Huje nesreče ni bilo, kakor da se je nežni spol nekoliko opraskal, konja pa so potegnili iz vode na cesto ter ga poslali domov na Ljubno. Hudomušneži pa pravijo, da je to prvi migljaj božje previdnosti g. nadučitelju, da naj opusti beganje ljudi s svojimi neumestnimi pismi, radi katerih bo imel še sitnosti. — Da pa so Ljubenci fejš ljudje, ki se radi spominjajo v veseljih družbah naših ubogih dijakov, naj priča, da so na primerne besede g. kaplana Štefana Stiper ob priliki gostije Maksa Volovlek, p. d. Božič, in Elizabete Detmar darovali za Dijaško večerjo 781 K. Naj bo omenjeno, da je prvikat na Ljubnem od Ljubencev samih izšla ta misel, pobirati za revne dijake. Številni bodoči pari, posnemajte! — Še bolj Vam naj pohvalim dobre Ljubence. Komaj so dobili ene težke in lepo ubrane zvonove na Rosuljah, že so naročili druge za farne cerkev. Novi zvonovi bodo še težji, kot so že došli. Naročeni so pri strojnih livarnah v Ljubljani. Veliki zvon, težek 1550 kg, je že plačan. Velikansko svoto 300.000 K je daroval zanj g. Osovnik, pa tudi č. g. Dekort Jožef, tukajšnji župnik, je še kot dušni pastir Ljubencev daroval veliko svoto za farne zvonove. Vrli Ljubenci, v petih mesecih boste imeli zopet veliko veselje! Lepe zvonove dobite! Le korajžno na delo za nje!

Zalostne novice iz Rajhenburga. V nedeljo, dne 18. t. m. predpoldan smo spremljali k večnemu počitku g. Maksa Planinca, posestnika v Selcah pri Rajhenburgu in tajnika občine Blanca, kateri je v 45. letu svoje starosti v petek jutro dne 16. t. m., zadet od srčne kapi, sklenil svoje življenje. — Ravno istega dne ob pol starih popoldne so bili pokopani na rajhenburškem pokopališču ostanki g. Gustlna Unschuld. V soboto zjutraj, dne 17. t. m. se je nesrečnež na Vidmu vlegel pod vlak in našel žalostno smrt.

«Naš dom», glasilo slovenske mladine, prosi vse svoje naročnike, ki še niso plačali naročnine za leto 1923, da to takoj storijo, ker sicer ne more izhajati.

Koledarčke J. Kmetijske zveze razpošiljamo te dni krajevnim organizacijam SLS. Cena 10 dinarjev. Krajevne odbore SLS prosimo, da jih skušajo kar najhitreje razprodati in nam denar še pred Božičem na priloženi položnici poslati. Kder razproda 10 koledarčkov, dobi 1 povrh. Komur smo poslali premalo koledarčkov, naj nam takoj sporoči, da mu jih pošljemo več. Kder vseh poslanih koledarčkov ne more razpečati, naj nam nerazpečane takoj vrne, da moremo z njimi postreči drugim. Koledarčki JKZ se dobijo tudi v naših tajništvih SLS v Mariboru (Tiskarna sv. Cirila), v Celju (hotel »Beli vol«), v Kozjem ter v M. Soboti; dobijo se tudi v prodajalni tiskarne sv. Cirila v Mariboru. — Tajništvo SLS v Mariboru.

Darovi za gasilno društvo pri Sv. Martinu pri Slov. Bistrici. Ob priliki obhajanja goda dne 15. nov. g. Leopolda Vorša, trgovca itd. se je nabralo za nakup orodja za novo ustanovljeno gasilno društvo v Smartnem D 185.50. Daroval iso: gg. Maks Furman 15, Kotnik Fr. 35, Pečovnik Alojz 5, Podvršnik Jurij 10, Verbek Matija 5, Klančar Fr. 30, Motaln ml., 5, Trglaučnik Franc 10, Ačko Jurij 10,

Strehar Ivan 10, Vrečko Stefan 5, Smogavec Matija 10, Vilma Vorša 10, Blažič Pavla 10, Blažič Marica 10, Denar je prevzel član društva g. Podvršnik Jurij, katerega je izročil načelniku gas. društva g. Leopoldu Vorša. Darovalcem prisrčna hvala! Ob priliki krsta pr g. Ivanu Korenu se je nabralo za novostanovljeno gasilno društvo v Smartnem na Pohorju 230 D. Darovali so: gg. Katz Josip 100, Ziserl Josip 10, Vorša Leopold 15, Novak Ivan 10, Kukovič Karol ml. 20, Tomažič Dorči 10, Rems Ivan 5, Fifer Ivan 10, Motaln Jurij 10, Marijo Koren 10, Lija Aličinova 10, Jožica Premrova 10, Lojzika Ogrinc 10, Denar je prevzel načelnik gas. društva g. Leopold Vorša. Darovalcem najlepša hvala! Novorojenemu Martinu Korenu zdravje in srečo!

Našim čitateljem iz koroške strani se toplo priporoča novo domače podjetje, trgovina z mešanim blagom ljutomerskega rojaka g. Matka Seršen-a v Mariboru, Koroška cesta 39, ki vsled svojih nizkih cen in dobre postrežbe pridobiva vsaki dan večji krog zadovoljnih odjemalcev.

GOSPODARSTVO

DRŽAVNI DAVKI IN OKRAJNE DOKLADE.

Ko je leta 1922 nastopila davčna podlaga v dinarski veljavi, to je, da so se vsi davki računali mesto v kronah v dinarjih, torej štirikrat povišali, nastopil je tudi prvi pribitek k direktnim davkom. Leta 1923 pa je ta državni pribitek ostal in dodal se je še petkratni izredni povisek od vseh direktnih dokladam podvrženih davkov. To davčno breme je postalo zelo občutno ravno v tem letu, ko je finančni minister upeljal skrčenje izdaje bankovcev, tako da je začelo povsod po Sloveniji primanjkovati denarja.

Radikalna kot vladna stranka, ki že vodi našo državo od lanskega leta sem, čuti jezo davkoplačevalcev in svojih volilcev, ki ji upravičeno očitajo, da zapravlja denar in ga razmetuje ter se hoče ubraniti tem očitkom na ta način, posebno tukaj na bivšem Štajerskem, da njeni pristaši trosijo med ljudstvo vesti, češ: Državni davki niso tako visoki, da bi bili občutni za davkoplačevalce, temveč občinske in okrajne doklade so tako visoke, da povišujejo direktne davke na petkratno višino.

Zbog tega smo poizvedeli in hočemo pojasniti našim ljudem, kako zadeva stoji ter zavrniti očitek radikalov kot neresničen in lažljiv.

Ormoški okraj (sodni okraj) ima 600% doklad, rogaški okraj ima 500% doklad in ptujski okraj pa 420%. To so največje doklade, ki so jih okrajni zastopi sploh kedaj imeli, drugi imajo manjše doklade. Obrnili smo se za pojasnila na okrajne zastope in tako smo prejeli razna poročila, posebno ptujski okraj nam je poslal izčrpno poročilo. Ker ima ta okrajni zastop nekako sredino okrajnih doklad, objavljamo nekatere podatke iz njegovega gospodarstva, kakor sledi:

Ptujski okrajni zastop je imel leta 1914 50% okrajnih doklad, leta 1919, ko je prišla uprava v slovenske roke, ravnotako še tudi 50 odst. doklad. Doklade so se šele leta 1921 zvišale na 200 odst., ker je denarna vrednost bila manjša, draginja pa večja. Leta 1922 je ta okrajni zastop, ker je mislil, da bo draginja ponehala, kakor se je pokazalo meseca septembra prejšnjega leta, doklade znižal za 100 odst. Leta 1923, ko je val draginje vsled suše leta 1922 in vsled slabe politike takratnega finančnega ministra nastopila z vso grozoto, so se morale tudi doklade povišati, ako se je hotelo pokriti vse okrajne potrebe.

Poglejmo si pa, kakšne izdatke je imel ta okraj, in videli bomo, da sicer niso male svote, ki so se izdale, vendar skozinskoz upravljene, ker so samo v korist ptujskega prebivalstva. Tako je leta 1921 izdal ptujski okrajni zastop samo za zgradbo novih in popravilo starih mostov, katere je ubegli Ornig zapustil, 1.096.002 K in za vzdrževanje okrajnih cest znesek po 949.649 K, torej samo za ceste in mostove nad 2 milijona kron. Doklad pa je komaj prejel 2.295.938 K, tako da mu je za druge potrebe sicer malo ostalo, pa vendar se je poleg tega, ker je ravno gospodarstvo vzorno, še izplačalo za šolske potrebe 89.000 K, za ubožno zdravstvo 23.000 K ter za kmetijske in kulturne svrhe 35.000 K in še povrh podpore občinam za občinske ceste in mostove 16.000 K.

Leta 1922, ko je ravno draginja najbolj narastla, pa je imel okrajni zastop za 1.200.000 K višje izdatke, kakor je bilo v proračunu za to leto proračunjeno, in sicer je izdal za preložitve ptujskogorske ceste 327.000 K in za vzdrževanje okrajnih cest in mostov 880.000 K več, kakor je bilo stavljen v proračun. Primanjkljaj je bilo treba kriti in za to so se morale doklade zvišati. Saj pa tudi opazi in vsak vidi takoj, ko pride v ptujski okraj, da so ceste dobro vzdrževane, da so vsi mostovi skoraj novi, posebno dva velika čez Dravinjo in največji borlski most čez Dravo, čez katerega vodijo okrajne ceste na Zavrč in k Sv. Barbari ter dalje na Varaždin in Krapino. In ta okraj nima nobene državne ceste, pa največ okrajnih cest!

Zraven tega skrbi ptujski okrajni zastop za vse kulturne in kmetijske zadeve in je radi tega na zelo dobrem glasu; saj je leta 1922 imelo nad 100 kmečkih deklet priliko, da so se v sedmih kmetijskih gospodinjskih tečajih, katere je okrajni zastop priredil, izučile mnogo koristnega in dobrega za bodoči poklic kot kmečke gospodnje. Za nove okrajne ceste, katere gradi, izda v tem letu nad 800.000 K. Prej je Ornig zbog svoje politične špekulacije obljubil prebivalcem tega ali onega kraja zgradbo okrajne ceste, dovršil je pa ni. Ta chljuba in naloga je padla zdaj na slovensko vodstvo, da jo izpolni. Izpolnjuje jo pa tako, da se ne ozira na nobeno politično stran, ampak ima le splošno korist vsega prebivalstva pred očmi ter se po tem ravna. Zato pa tudi uživa zaupanje in zahvalo vsega prebivalstva, ki si želi, da še ostane to vodstvo nadalje na čelu okrajnega zastopa.

Da zavrnemo očitek novepečenih radikalov, ki trosijo neresnične vesti med ljudstvo o visokih dokladah, hočemo

